

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 38

van **LYDIA PEETERS**

datum: 25 oktober 2018

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Vlaamse bouwmeester - Uitspraken

De Vlaamse bouwmeester heeft zich de afgelopen weken nog maar eens 'gemanifesteerd' in de media. Zo waren er onder andere zijn uitspraken in Het Nieuwsblad en De Standaard over de bananenrepubliek die Vlaanderen is op het gebied van ruimtelijke ordening. De bouwmeester stelt daarbij dat de autonomie van gemeenten is doorgeschooten, waarbij het kluwen aan regelgeving enkel goed is voor advocaten én er een gebrek aan consistentie is bijgevolg. Hij trekt hierbij het vertrouwen in de lokale autonomie, van vertrouwen in onze lokale besturen, in twijfel. De Vlaamse bouwmeester had hiermee een rechtstreekse boodschap voor de minister-president, met name om het beleid "weer in eigen handen te nemen". Hijzelf heeft blijkbaar een soort 'Touring Wegenhulp' op poten gezet voor gemeenten die advies zoeken inzake ruimtelijke ordening.

Nog geen twee weken later verscheen de bouwmeester in het programma Van Gils & Gasten op één. Daar vergeleek hij het wonen buiten de dorpskernen op het platteland met een huidziekte (uitslag) en vindt het de taak van de overheid om te voorzien in genezing omdat de overheid die 'ziekte' zelf gecreëerd heeft door haar decennialang ondoordacht ruimtelijk beleid. De oplossing zou er dan in moeten bestaan dat deze zonevrije bewoners in de verspreide bebouwing op het platteland hun woning moeten inruilen voor een door de overheid aangeboden andere woonst in de dorps- of stadskernen uit de buurt, omdat het 'niets doen' van de overheid de 'ziekte' alleen maar laat aanslepen, wat de overheid heel veel geld kost inzake mobiliteit en onderhoud van infrastructuur.

1. Hoe staat de minister-president tegenover de recente uitspraken van de Vlaamse bouwmeester? In welke mate denkt hij dat die bijdragen tot het creëren van een draagvlak voor een nieuwe ruimtelijke ordening?
2. Is de minister-president op de hoogte van het plan 'Touring Wegenhulp' om gemeenten advies te geven? In welke mate neemt de bouwmeester met dergelijk initiatief de taak over van de administratie van de minister van Omgeving?
3. Heeft de minister-president overlegmomenten/evaluatiemomenten met de minister van Omgeving om een gezamenlijke strategie uit te stippelen in verband met initiatieven van de Vlaamse bouwmeester?
4. Hoeveel concrete initiatieven heeft de Vlaamse bouwmeester reeds uitgewerkt om mensen te sensibiliseren en te stimuleren om anders te gaan wonen?

5. Deelt de minister-president de mening van de bouwmeester dat bewoners van een legale en dus vergunde woning op het platteland beter verplaatst worden naar de dorps- of stadskernen omdat "wonen buiten de dorskern te veel kost aan de overheid"?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 38 van 25 oktober 2018

van **LYDIA PEETERS**

1. De uitspraken van de Vlaams Bouwmeester passen binnen de uitvoering van zijn opdracht, zoals omschreven in de functiebeschrijving die de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd op 5 februari 2016 (VR 2016 0502 DOC.0098/3).

Het behoort tot de rol van de Vlaams Bouwmeester om het maatschappelijk debat op het vlak van onze woon- en leefomgeving te stimuleren en op die manier een bijdrage te leveren aan de beleidsbepaling, die uiteraard steeds plaatsvindt op het politieke niveau (de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement). Hij heeft ook een rol te vervullen naar de publieke opinie toe en naar het brede werkveld van de actoren op het vlak van bouwen en van ruimtelijke ordening, door te communiceren over de mogelijke beleidsopties en om daarover te sensibiliseren.

Hij doet dat vanuit een onafhankelijke positie, maar ook in lijn met de beleidsopties van de Vlaamse Regering. Vlaams minister Joke Schauvliege heeft in haar antwoord op uw tussenkomst bij de vraag om uitleg nr. 6 van Vlaams volksvertegenwoordiger Axel Ronse in de vergadering van de Commissie Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn van 23 oktober 2018 al bevestigd dat de Vlaams Bouwmeester zich volledig inschrijft in het beleid van de Vlaamse Regering (zie <https://www.vlaamsparlement.be/commissies/commissievergaderingen/1277192/verslag/1278161>).

Wel is het zo dat de Vlaams Bouwmeester in zijn bevlogen enthousiasme soms een eigen communicatiestijl hanteert die provocerend kan overkomen. De uitspraken waar u naar refereert zijn daarvan een illustratie. De Vlaams Bouwmeester heeft echter niet de bedoeling om daarmee te schofferen, maar wel om de discussie op scherp te zetten. In zijn drang om de zaken begrijpelijk voor te stellen hanteert hij soms beeldspraken en metaforen die humoristisch bedoeld zijn om op die manier soms pijnlijke diagnoses gemakkelijker bespreekbaar te maken.

Daarmee gaat een risico gepaard dat dergelijke uitspraken uitvergroot worden in de media en dat nuances verloren gaan. De aandachtige luisteraars en lezers zullen nochtans vaststellen dat de boodschappen van de Vlaams Bouwmeester meer genuanceerd zijn dan op het eerste zicht overkomt.

2. De term "Touring Wegenhulp", met een adviesfunctie voor gemeenten op het vlak van ruimtelijke ordening, mag dan al nieuw zijn, de idee en het instrument zijn dat zeker niet.

De eerste Vlaams Bouwmeester, bOb Van Reeth, die door de Vlaamse Regering werd aangesteld in 1998, legde de basis voor een samenwerkingsverband op het vlak van ruimtelijke ordening tussen de provincie West-Vlaanderen, de West-Vlaamse intercommunale (WVI), de intercommunale Leiedal, de Vlaamse Landmaatschappij, en de Vlaams Bouwmeester zelf. Dat samenwerkingsverband is gekend onder de naam "WinVorm", of voluit: "West-Vlaanderen in Vorm".

WinVorm werd opgericht in 2000. De werking ervan bestrijkt drie initiatieven:

- een kwaliteitskamer, die naar de gemeenten toe, in hun rol van opdrachtgever, fungeert als adviescommissie voor publieke West-Vlaamse projecten
- een selectieprocedure, "Oproep WinVorm" genaamd, die gebaseerd is op het principe van een architectuurwedstrijd en die de West-Vlaamse publieke overheden ondersteunt bij de selectie van goede ontwerpers en ontwerpteams voor hun projecten
- WinVorm-lezingen, die tot doel hebben bij te dragen aan meer ruimtelijke kwaliteit in de provincie West-Vlaanderen.

De huidige Vlaams Bouwmeester heeft de bedoeling dit initiatief te verbreden naar andere gemeenten en provincies, indien zij daarvoor vragende partij zijn. Hij voert daarover overleg met Vlinter, het samenwerkingsverband van de elf Vlaamse intercommunales voor streekontwikkeling en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Dit instrument, dat de Vlaams Bouwmeester aanschouwelijk voorstelt als een "Touring Wegenhulp", is erop gericht de gemeenten die dat wensen bij te staan bij het opzetten van procedures voor openbare opdrachten die te klein zijn om in de Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester te komen en die lokaal kunnen begeleid worden met een wedstrijdprocedure om aldus ook meer kansen te bieden aan jonge architecten.

Het instrument heeft dus geenszins de bedoeling om de gemeentelijke autonomie te verkleinen, wel integendeel. Het is enkel bedoeld als ondersteuning, op vraag van de betrokken gemeente(n). Het beoogt de ruimtelijke kwaliteit van lokale projecten te verhogen met een maximale inzet en inbreng van de lokale kennis.

Het voorgestelde instrument interfereert niet met de taakstelling van het departement Omgeving. Een dergelijke advies- en begeleidingsfunctie behoort immers niet tot de opdrachten van de diensten van collega-minister Joke Schauvliege. Dat belet niet dat er met haar diensten wordt overlegd en afgestemd wanneer dat nuttig of nodig is. Maar elkeen doet dat vanuit zijn eigen rol en opdracht.

De Vlaams Bouwmeester detecteert en signaleert dus niet alleen knelpunten maar zoekt ook met zijn team actief naar oplossingen om daaraan te verhelpen.

3. Maandelijks vindt overleg plaats tussen de Vlaams Bouwmeester en de secretaris-generaal van het departement Omgeving.

Op politiek niveau is de afstemming verzekerd door de besluitvorming op het niveau van de Vlaamse Regering en het interkabinettenoverleg dat daaraan vooraf gaat.

Het spreekt voor zich dat minister Schauvliege en ik ook bilateraal overleg kunnen (en zullen) plegen wanneer dat nodig is, maar er is geen noodzaak om dat op structurele basis te organiseren.

4. De Vlaams Bouwmeester en zijn team hebben sedert zijn indiensttreding op 1 september 2016 reeds heel wat initiatieven genomen. Zij worden systematisch bekend gemaakt op zijn website (www.vlaamsbouwmeester.be) en in de nieuwsbrieven waarop iedere geïnteresseerde zich kan abonneren.

Ik vermeld bij wijze van voorbeeld:

- meer dan 120 lezingen en debatten voor lokale besturen, bewonersgroeperingen, landelijke gilden, partijfracties, belangengroepen, Unizo, Febelfin, de vastgoedsector (aannemers, promotoren, makelaars), transitiefora, participatietrajecten, ...
- deelname aan publieke debatten in de pers en de media
- de documentaire film "Plannen Voor Plaats"

- de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam van 2018 en 2020, waarvoor de Vlaams Bouwmeester aangeduid is als mede-curator
- de ontwikkeling van betaalbare woonmodellen en het sensibiliseren rond instrumenten zoals verhandelbare bouwrechten, zodat anders gaan wonen ook betaalbaar blijft en niet gepaard gaat met verlies van vastgoedwaarde.

De Vlaams Bouwmeester werkt tevens mee aan de opmaak van studies waarin de maatschappelijke effecten en de kostprijs onderzocht worden van beleidsopties die verband houden met de ruimtelijke ordening.

5. De Vlaams Bouwmeester heeft niet gezegd dat bewoners moeten "verplaatst" worden. Hij stelt wel voor dat bewoners die hun woonlocatie wensen te verplaatsen, daartoe de kans moeten krijgen, zeker als dit kan gebeuren naar een locatie met een grotere waardevastheid van de nieuwe woning. Locaties die gesitueerd zijn in dorps- of stadskernen zijn daarvan een goed voorbeeld. Deze locaties zijn immers gekenmerkt door een grotere nabijheid van diensten. Zij vergen minder verplaatsingen, en de overheidskost op het vlak van infrastructuur- en nutsvoorzieningen is lager.

Het spreekt vanzelf dat deze voorstellen van de Vlaams Bouwmeester enkel bedoeld zijn als voorzet voor een verder debat, en dat beslissingen hierover moeten genomen worden op het politiek niveau, na een brede maatschappelijke consultatie. Evenmin is het zijn bedoeling om dergelijke regelingen te laten verplicht maken, wel om ze te faciliteren voor diegenen die dat willen.

Het is de rol van de Vlaams Bouwmeester om mee na te denken en te stimuleren dat mensen kunnen beschikken over een gediversifieerd, kwalitatief en betaalbaar aanbod aan alternatieven voor hun huidige woonlocatie, wanneer die door omstandigheden niet meer geschikt is.

Hij suggereert dat een dergelijke verplaatsing van woonlocatie bijvoorbeeld zou kunnen gerealiseerd worden met het ruilen van bouwrechten. Minister Schauvliege en haar diensten werken eveneens aan pistes zoals verhandelbare ontwikkelingsrechten en andere financiële vereveningsmodellen, als mogelijke instrumenten om het beleid inzake ruimtelijke ordening te concretiseren en uit te voeren. Ik verwijs in dat verband naar het voorontwerp van het decreet "*houdende het realisatiegericht instrumentarium*" (het z.g. "instrumentendecreet") dat de Vlaamse Regering op 20 juli 2018 principieel goedgekeurd heeft met het oog op het inwinnen van het advies van de Raad van State. Na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering zal het Vlaams Parlement zich hierover kunnen uitspreken.